

РІВНЕНСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ
ДОКУМЕНТАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
МЕНЕДЖМЕНТУ
ТЕХНОЛОГІЙ ТА ФІЗИКИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

27 квітня 2023 року

Затверджено і рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету документальних комунікацій, менеджменту, технологій та фізики РДГУ (протокол №5 від 23 травня 2023 р.).

А Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції (26-27.04.2023 р.) / упорядники: С.В. Лісова, Ю.В. Фещук, О.А. Герасименко, Н.В. Дупак, Н.В. Симонович, О.І. Шурин. Рівне: РДГУ, 2023. 128 с.

До збірника матеріалів увійшли доповіді Всеукраїнської Інтернет-конференції з теми “Актуальні проблеми модернізації професійно-педагогічної підготовки освіти в контексті євроінтеграційних процесів”, яка була проведена 26-27 квітня 2023 року на кафедрі професійної освіти, трудового навчання та технологій РДГУ спільно з працівниками Сарненського педагогічного фахового коледжу РДГУ, ВКНЗ “Володимир-Волинський ПК ім. А.Ю. Кримського”, РМЦТУМ Рівненської міської ради, Комунального закладу “РОЦНТТУМ” Рівненської обласної ради.

Матеріали можуть бути корисними науковцям, практичним працівникам, вихователям, вчителям, викладачам та студентам закладів вищої, професійної, загальної середньої та позашкільної освіти.

Схвалено кафедрою професійної освіти, трудового навчання та технологій Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 5 від 18 травня 2023 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей.

© РДГУ, СПК,
РМЦТУМ, 2023

УДК: 373.5.015.31:331

*Юрій Вікторович Фецул,
канд. пед. наук, доцент кафедри
професійної освіти, трудового навчання та технологій
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

*Марія Богданівна Глемба,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.10 «Середня освіта. Трудове навчання та технології»
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ КРЕСЛЕННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ГРАФІЧНИХ ЗАДАЧ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Законом України «Про освіту», низкою державних документів передбачено, що одним з головних завдань закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) стає підвищення рівня реалізації творчих здібностей учнів. Це визначається, перш за все, необхідністю комплексного розвитку всіх компонентів їхнього мислення, оскільки є активною формою творчого відображення та перетворення людиною дійсності та забезпечує отримання нових знань, рух ідей, розкриває сутність речей та явищ.

Важливою складовою інтелекту є просторове мислення, сформованість якого слугує неодмінною умовою успішності будь-якого виду предметної діяльності випускника сучасної школи. Зокрема, високий рівень просторового мислення є необхідною умовою для розв'язання професійних завдань у таких масових, на сьогодні, спеціальностях, як візажист, дизайнер, конструктор, модельєр тощо. Креслення, як навчальний предмет, найбільш ефективно і цілеспрямовано допомагає розвивати просторове мислення старшокласників. У процесі оволодіння цією дисципліною формується репродуктивна й продуктивна уява особистості, що виявляється у створенні візуальних образів навколишнього світу та побудові нових. Зачасти новий розв'язок завдань з'являється перед очима учнів у вигляді картин, схем, моделей. Відчуття, сприйняття, уявлення, уява, задіяна у графічній діяльності, носять універсальний характер і можуть бути використані в інших видах діяльності.

В теперішній час розвитку просторового мислення учнівської молоді педагоги приділяють незначну увагу. Проблема існує через те, що курс «Креслення» у більшості ЗЗСО не вивчається. Також проблемою є відсутність централізованого забезпечення закладів освіти відповідною науково-методичною літературою та незадовільний матеріальний стан

навчальних аудиторій. На нашу думку, ефективний розвиток просторового мислення учнів 10-11 класів на уроках креслення можливий за умови організації навчально-виховного процесу, який ґрунтується на системному використанні графічних задач.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проблеми розвитку просторового мислення особистості у навчальній діяльності досліджувалися в працях багатьох учених, зокрема психологічний аспект просторового мислення вивчався Б. Ананьєвим, Л. Виготським, П. Гальперіним, Ю. Гільбухом, В. Зінченком, І. Каплуновичем, Т. Кудрявцевою, І. Якиманською та ін. Серед дисертаційних робіт у галузі теорії і методики навчання креслення розвиткові просторового мислення присвячені ряд досліджень. Так, у роботі Л. Манилової досліджувалась проблема розвитку просторової уяви в учнів професійно-технічних навчальних закладів у процесі вивчення креслення. Проблемі розвитку просторового мислення учнів технічного класу школи-гімназії присвячена дисертаційна робота З. Шаповал. В. Чепок досліджував дидактичні основи підготовки студентів до формування просторового мислення школярів. У роботі Д. Кільдерова досліджувалась проблема навчання учнів 8-9 класів просторовим перетворенням у графічній діяльності на уроках креслення.

Постановка завдання. Незважаючи на значний внесок учених-методистів у теорію і практику навчання креслення у ЗЗСО, в методичній науці спектр розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення залишається недостатньо вивченим. Мета нашого дослідження: з'ясувати теоретичні основи розвитку просторового мислення учнів 10-11 класів на уроках креслення з використанням графічних задач.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Пріоритетною метою шкільного курсу креслення є загальна система розвитку мислення і графічної грамотності учнів. Мислення – це складний процес, що включає в себе різні процеси пізнання, обробки та інтерпретації інформації. Мислення відображає здатність людини до вирішення проблем, здійснення прийняття рішень та здійснення творчих процесів [2].

Одним із головних завдань курсу креслення в старшій школі є розвиток просторових уявлень та уяви, просторового і логічного мислення учнів [3]. Просторове мислення – це здатність людини до уявлення, розуміння та роботи з об'ємними формами та простором навколо себе. Це здатність сприймати, аналізувати та маніпулювати просторовою інформацією. Просторове мислення є важливим елементом в розвитку творчості, наукових досліджень, дизайну, архітектури, графіки та інших професій [4].

Людина з просторовим мисленням може легко сприймати тривимірні об'єкти та їх відношення в просторі, уявляти розташування об'єктів відносно один до одного та визначати шляхи переміщення між ними. Від цього залежить здатність людини до вирішення задач, пов'язаних зі спорудженням або візуалізацією об'єктів у реальному світі.

Просторове мислення може бути розвинуте на уроках креслення за допомогою різних методів та вправ, таких як розв'язання головоломок, робота з конструкторами, моделювання, технічне малювання та інше [5]. Ці методи можуть допомогти учням розвивати їх здатність до просторового сприйняття та розв'язання завдань, пов'язаних зі спорудженням або візуалізацією об'єктів у реальному світі.

Ми пропонуємо використовувати на уроках креслення систему графічних задач, які сприятимуть розвитку просторового мислення учнів.

Графічні задачі – це завдання, які ставляться перед учнями на уроках креслення і пов'язані з використанням графічних засобів [1]. Такі задачі можуть бути різними за складністю і тематикою, включаючи завдання на побудову геометричних фігур, розгортання об'єктів, створення тривимірних моделей, креслення з натури, виконання технічних креслень та багато іншого. Розв'язання графічних задач потребує від учнів досконалого володіння креслярськими інструментами та приладами.

Вибір графічних задач залежать від рівня складності, теми та мети уроку.

Наведемо приклади графічних задач до уроків креслення.

1. *Створення креслень елементів, що складаються з геометричних фігур.* Учні повинні накреслити, наприклад, прямокутники, кола, трикутники, еліпси, з використанням різних видів ліній, які відповідають різним характеристикам.

2. *Розгортання об'єктів.* Учні можуть виконувати завдання на розгортання поверхонь об'єктів, таких як паралелепіпед або циліндр.

3. *Робота з пропорціями.* Учні можуть виконувати завдання, пов'язані з побудовою об'єктів за визначеними пропорціями. Наприклад, створення моделі будівлі з реальними розмірами.

4. *Створення тривимірних моделей.* Учні можуть створювати тривимірні моделі об'єктів з використанням різних матеріалів та інструментів.

Ці задачі можуть бути виконані як індивідуально, так і в групах. Такі завдання сприяють розвитку креативності, просторового мислення та вмінь працювати з різними матеріалами та інструментами.

Розв'язування графічних задач на уроках креслення вимагає деякої методики, щоб забезпечити ефективність і точність роботи учнів. Ось деякі загальні кроки, які можна використовувати при розв'язуванні графічних задач:

Аналіз задачі. Учень повинен уважно прочитати умову задачі, зрозуміти її, проаналізувати й дійти висновку, який підхід є найоптимальнішим для її вирішення.

Побудова. Після того, як учень розібрався з умовою задачі, він повинен зрозуміти, як побудувати необхідні графічні елементи. Зазвичай, учень може використовувати різні інструменти креслення, такі як лінійки, олівці, транспортири, циркулі та інші.

Виконання. Учень повинен здійснити побудову відповідно свого розуміння задачі. Він може застосовувати різні техніки, такі як розгортання, тривимірне моделювання, проекції, масштабування та інші.

Перевірка. Після того, як учень виконав задачу, він повинен перевірити свою роботу, переконавшись у точності та відповідності її вимогам. Перевірку можна виконати за допомогою креслярських дошок та інших інструментів.

Корекція. Якщо учень виявив помилку в своїй роботі, він повинен її виправити. Після корекції роботу повторно перевіряють.

Ці кроки можуть варіюватися залежно від тематики графічної задачі, її складності та інших чинників.

Використання системи графічних задач на уроках креслення є необхідним елементом навчального процесу, що сприяє формуванню в учнів теоретичних знань, практичних навичок, стимулює розвиток просторового мислення.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, з-поміж усіх існуючих педагогічних засобів навчання креслення, зокрема з метою розвитку просторового мислення учнів 10-11 класів, ми зосередили свою увагу на використанні графічних задач. Графічні задачі на уроках креслення є важливим інструментом у формуванні навичок і компетенцій учнів, які можуть стати корисними для них в майбутньому у вирішенні реальних технічних проблем та в професійній діяльності.

Перспективи подальших пошуків у зазначеному напрямку дослідження полягають у розробці методики розвитку просторового мислення учнів 10-11 класів на уроках креслення із використанням графічних задач та перевірі її ефективності на практиці.

Список використаних джерел:

1. Брехунець А.І. Систематизація графічних задач з креслення на основі перетворення зображень. Трудова підготовка в закладах освіти: 2011. № 5. С. 38-41.
2. Мойсеюк Н.С. Педагогіка: навч. посіб. 5-е вид-я, доп. і перероб. Київ, 2007. 656 с.

3. Програма креслення, 11 клас: для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/programa-kreslennya-11-kl.pdf> (дата звернення 28.01.2023).
4. Психологія мислення : підручник / [І. Д. Пасічник, Р. В. Каламаж, О. В. Матласевич, У. І. Нікітчук та ін.] ; за ред. І. Д. Пасічника. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2015. 560 с.
5. Сидоренко В.К. Креслення. Львів: Оріана-Нова, 2004. 356 с.

УДК: 375.5.017:332

*Юрій Вікторович Фещук,
канд. пед. наук, доцент кафедри
професійної освіти, трудового навчання та технологій
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)
Максим Олегович Зайко,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
014.10 «Середня освіта. Трудове навчання та технології»
Рівненського державного гуманітарного університету,
(м. Рівне, Україна)*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ НА ЗАНЯТТЯХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЗАСОБАМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Концепція національної екологічної політики України на період до 2025 р. передбачає розвиток екологічного виховання й екологічної культури суспільства. Школа має спрямувати зусилля на формування культурної особистості, здатної до активної суспільної і виробничої діяльності. З огляду на сучасний екологічний стан планети, розвиток екологічної грамотності стає одним із найважливіших завдань сім'ї і всіх навчально-виховних закладів. Проблема екологічної освіти та виховання є дуже актуальною. Тому дбайливе ставлення учнів до природи, творче використання її багатств – обов'язок кожного громадянина України [1].

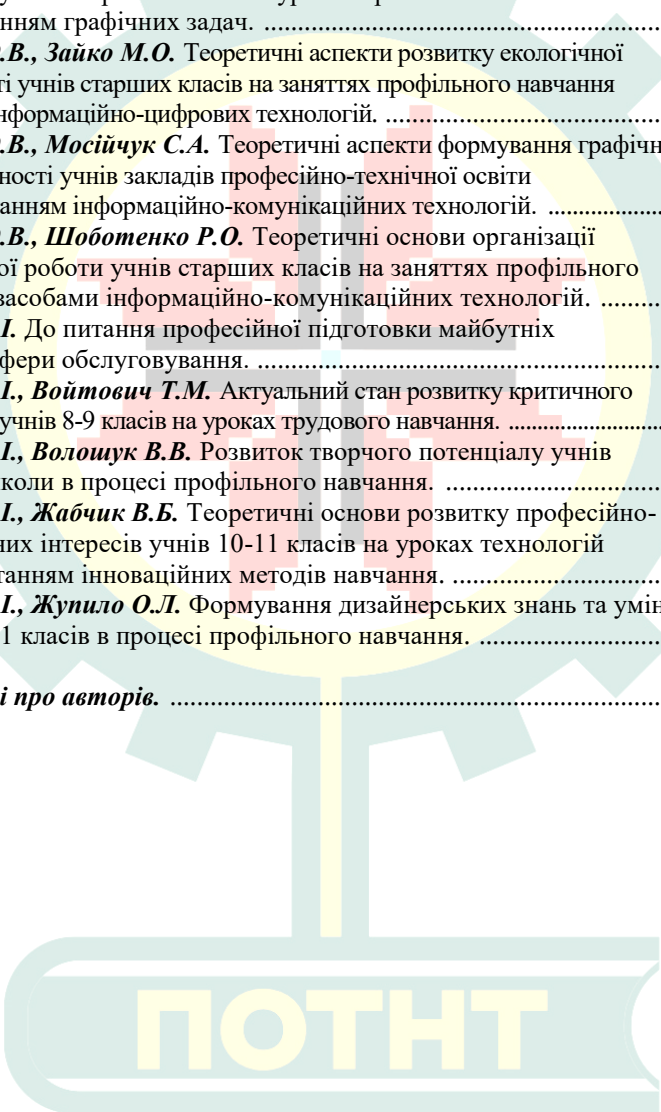
Нині екологія не просто одна з багатьох галузей науки та діяльності людини. Це принципово новий сучасний підхід до всього розвитку людства в галузі економіки, політики, культури, освіти. Екологічна освіта та виховання школярів є в даний час одним із пріоритетних напрямів роботи з молоддю. Чим раніше починається формування екологічної грамотності у дітей, чим доцільніше організувати цей процес, тим вище ефективність виховання.

Проблема екологічного виховання – це, насамперед, проблема

ЗМІСТ

Бірук Н.П. Реалізація технології проектного навчання у процесі трудової підготовки учнів наукового ліцею.	3
Герасименко О.А., Байрак Ю.А. Теоретичні аспекти розвитку уміння виготовлення виробів декоративно-прикладного мистецтва в учнів 10-11 класів на уроках технологій з використанням інструктажів.	6
Герасименко О.А., Грицина І.М. Базові засади розвитку творчої уяви в учнів 10-11 класів на уроках профільного навчання з використанням методів проєктування.	11
Герасименко О.А., Коваль В.В. Теоретичні основи формування практичних навичок втілення проектного задуму в учнів старшої школи в процесі профільного навчання з використанням мультимедійних засобів.	17
Герасименко О.А., Савчук М.С. Характерні особливості розвитку компетентності культурного самовираження в учнів старших класів на уроках технологій з використанням практичних методів навчання.	24
Дупак Н.В. Формування практичної компетентності майбутніх фахівців з готельно-ресторанного обслуговування у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.	27
Лісова С.В. Особливості функціонування єдиного освітнього простору в епоху інтеграції і глобалізації освітніх систем.	31
Мойсеєць К.В. Організація дистанційного навчання при викладанні фахових дисциплін спеціальності 014 Середня освіта (Трудове навчання та технології).	35
Павленко В.В. Технологічна карту уроку “Технології”: проблеми розробки.	39
Пісна Т.М. Імідж як складова індивідуального стилю діяльності сучасного викладача.	45
Саванчук О.А. Роль графічної підготовки та дизайну у становленні молодого вчителя технологій.	48
Савченко Л.О. Педагогічна діагностика оцінювання якості знань студентів у закладах освіти.	52
Савчук П.П., Петрівський Я.Б., Савчук Л.А. До питання про якість професійної підготовки фахівців у ЗВО.	48
Симонович Н.В. Методика професійного та профільного навчання майбутніх фахівців готельно-ресторанної справи як педагогічна проблема.	58
Симонович Н.В., Гуцалюк С.В. Теоретичні основи розвитку загально-трудових умінь учнів 8-9 класів на уроках трудового навчання із використанням дидактичних ігор.	63
Симонович Н.В., Мельник М.А. Теоретичні основи формування проєктно-технологічної компетентності учнів 10-11-х класів при вивченні предмету “Технології”.	68
Симонович Н.В., Ярмолка Н.В. Теоретичні основи формування інформаційно-цифрової компетентності учнів 10-11-х класів при вивченні предмету “Технології”.	73

Фещук Ю.В., Борейко Н.С. Теоретичні аспекти розвитку графічних вмінь учнів старших класів на заняттях предмету “Технології” з використанням практичних методів.	79
Фещук Ю.В., Глемба М.Б. Теоретичні основи розвитку просторового мислення учнів старшої школи на уроках креслення з використанням графічних задач.	84
Фещук Ю.В., Зайко М.О. Теоретичні аспекти розвитку екологічної грамотності учнів старших класів на заняттях профільного навчання засобами інформаційно-цифрових технологій.	88
Фещук Ю.В., Мосійчук С.А. Теоретичні аспекти формування графічної компетентності учнів закладів професійно-технічної освіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.	93
Фещук Ю.В., Шоботенко Р.О. Теоретичні основи організації самостійної роботи учнів старших класів на заняттях профільного навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій.	98
Шурин О.І. До питання професійної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування.	101
Шурин О.І., Войтович Т.М. Актуальний стан розвитку критичного Мислення учнів 8-9 класів на уроках трудового навчання.	104
Шурин О.І., Волошук В.В. Розвиток творчого потенціалу учнів старшої школи в процесі профільного навчання.	112
Шурин О.І., Жабчик В.Б. Теоретичні основи розвитку професійно-пізнавальних інтересів учнів 10-11 класів на уроках технологій з використанням інноваційних методів навчання.	117
Шурин О.І., Жупило О.Л. Формування дизайнерських знань та умінь учнів 10-11 класів в процесі профільного навчання.	121
Відомості про авторів.	126

ПОТНТ

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

**Матеріали Всеукраїнської Інтернет-конференції
(26-27 квітня 2023 р.)**

Упорядники: *Світлана Валеріївна Лісова,
Юрій Вікторович Фещук,
Олександр Анатолійович Герасименко,
Надія Василівна Дупак,
Наталія Василівна Симонович,
Олена Іванівна Шурин.*

Друкується без редакційної правки

Технічний редактор: Т.К. Хильчук,
Коректор: Н.Р. Скачук.

Здано до набору 15.03.2023 р. Підписано до друку 24.05.2023 р.
Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman.
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 9,79.
Обл. вид. арк. 4,55. Замовлення № 218/1. Наклад 100.

Адреса: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39
Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра професійної освіти, трудового навчання та технологій
(тел. 0362-40-75-80; e-mail: kpotnt@rshu.edu.ua)